

DE ACADEMIA BELGICA 1939-2009¹

Luc Vandamme

In 1939 stichtte de Belgische Staat de Academia Belgica. Aanleiding was het huwelijk van prinses Marie-José met de Italiaanse kroonprins Umberto.

Medaille van de hand van Devreese.

Het was de opdracht van de Academia Belgica om de samenwerking tussen België en Italië te bevorderen op cultureel, wetenschappelijk en artistiek vlak.

Eerste directeur van het Instituut was dr. Jules Vannerus. Na de oorlog werd hij opgevolgd door prof. dr. Fernand De Visscher, die er directeur van bleef tot 1949.

Van bij haar oprichting is de Academia Belgica eveneens de zetel van het Belgisch Historisch Instituut te Rome en van de Stichting Prinses Marie-Josée. Deze beide stichtingen ondersteunen het historisch en kunsthistorisch onderzoek.

Een van de eerste legaten die de Academia Belgica verkreeg was de bibliotheek van Franz Cumont,² de bekende specialist in de geschiedenis van de oude godsdiensten.

---

¹ www.academiabelgica.it – met dank aan Aude Alexandre.

Franz Valéry Marie Cumont (Aalst, 3 januari 1868 – Sint-Pieters-Woluwe, 20 augustus 1947) promoveerde in 1887 tot doctor in de wijsbegeerte en letteren aan de Gentse Rijksuniversiteit. In 1892 werd hij er docent en nog datzelfde jaar extraordinarius. In 1896 volgde een ordinariaat. Hij werd er belast met diverse vakken van klassieke geschiedenis, Griekse filologie en antieke kunst. Hij was een specialist in vergelijkende godsdienstgeschiedenis, waarin hij wereldfaam verwierf met talrijke werken over het Mithriacisme. Van 1899 tot 1912 was hij tevens conservator van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, gevestigd in het Jubelpark te Brussel. Omwille van politieke meningsverschillen met de minister van Kunsten en Wetenschappen nam hij ontslag uit zijn functies te Gent in 1910 en te Brussel in 1912. Sindsdien verbleef hij meestal te Parijs of te Rome. Het was in deze laatste stad dat hij nog bij leven in 1947 zijn rijke gespecialiseerde bibliotheek aan de Academia Belgica schonk. Hierin bevindt zich ook het medaillon dat Bonnetain datzelfde jaar vervaardigde.³

Vz. FRANZ (links) / CUMONT (rechts)
Zijn buste naar links.
Getekend onder zijn buste: BONNETAIN

Kz. Blanco

Kz1. ACADEMIA BELGICA / GRATISSIMO / ANIMO / MEMOR / 1868-1947
Bovenaan het gekroonde wapenschild van België.

1947, gegoten, 450 mm, brons.
1965, 70 mm, brons.

² Voor meer info: dr. G. Sanders, "Franz Valéry Marie Cumont" in: *Nationaal Biografisch Woordenboek*, Brussel, Koninklijke Vlaamse Academiën van België, 1964, dl. 1, pp. 362-366.

³ Overgenomen uit: André Despretz, *Academia Gandavensis in nummis*, Penningen die betrekking hebben op de Gentse Universiteit, Gent, 1997, p. 79-80, n° 5.3.

Bonnetain vermeldt in zijn archief: *frappée en bronze à 150 exemplaires par les soins de la Fondation Universitaire.*

A. Bonnetain stelde verkeerdelijk: *Le médaillon de bronze en grandeur originale du premier président de l'Academia Belgica fut appendu dans la bibliothèque de l'Academia Belgica, Via Omero, à Rome.*

Uit een door Bonnetain geschreven nota in 1967 en bewaard in het Penningkabinet van de Koninklijke Bibliotheek Albert I blijkt dat hij het medaillon vervaardigde in 1947, maar de medaille pas in 1966. Dit laatste is onjuist vermits de Academia Belgica op 20 mei 1965 de penning aan de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten aanbood en op 27 juli 1965 een exemplaar deponeerde in het Penningkabinet van de Koninklijke Bibliotheek.⁴ Te welke gelegenheid de medaille werd geslagen kon niet achterhaald worden.

Het medaillon van Cumont

De bibliotheek van de Academia bevat naast de collectie van het Belgisch Historisch Instituut te Rome, vooral boeken op het vlak van de godsdienstgeschiedenis, de kunstgeschiedenis, de archeologie, de geschiedenis van de wetenschappen, alsook de geschiedenis in het algemeen. Deze bibliotheek staat vrijelijk ter beschikking van de wetenschap.

Nog twee bijkomende, erg belangrijke legaten waren die van Pierre Bautier en Henri Pirenne⁵. Pierre Bautier werd in 1961 voorzitter van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten en Letteren. Het originele bronzen medaillon hangt trouwens in de bibliotheek van de Academia Belgica. Hij schonk zijn persoonlijke bibliotheek over de geschiedenis van de kunst aan de Academia Belgica, samen met een grote som geld voor het onderhoud van de bibliotheek.

⁴ De door Armand Bonnetain samengestelde lijst met het overzicht van zijn werken vertoont wel meer dergelijke foutieve gegevens.

⁵ Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde Jaarboek 1998, Luc Vandamme & Daniel Bernier, *Marcel Rau, graveur van Leopold III*, n° 7 p. 62, en afgebeeld p. 115.

Vz. PIERRE (links) / BAUTIER (rechts)
 Zijn buste naar links.
 Getekend onder de buste: BONNETAIN

Kz. Blanco

Kz1 - L'ACADEMIE • ROYALE • DES • SCIENCES • LETTRES • ET • DES
 BEAUX • ARTS • DE • BELGIQUE (rondom)
 Het gekroonde wapenschild in het veld van de Koninklijke Academie voor
 Schone Kunsten en Letteren.
 Getekend onderaan met monogram: AB

1966, gegoten, 450 mm, brons.

1966, Koninklijke Munt, 69,9 mm, tombak, 192 gram, 115 exemplaren.

Het medaillon van Bautier

- Vz. HENRI PIRENNE (onderaan) 1933 (achter het hoofd)
 Hoofd naar links. Rechts onder de nek getekend RAU
 Vlak eronder het logo van de vereniging "Les Amis des Médailles".
- Kz. HISTOIRE de / BELGIQUE (onderaan)
 Afgezaagde eikenstronk met negen nieuwe loten; links ervan het jaartal 18 / 97
 getopt door een helm en rechts het jaartal 19 / 32 getopt door een andere helm.
 Aan de voet van de stronk het wapenschild van België.

1933, gegoten, 450 mm, brons.

1933, Fisch, 70,2 mm, brons, 144 gram; 50 mm, brons; 100 mm, gegoten brons.
 Sommige stukken (70 mm) maken deel uit van een genummerde oplage van
 350 exemplaren.

Het medaillon van Pirenne

De medaille werd gerealiseerd door Marcel Rau naar aanleiding van het verschijnen van het laatste deel van de Histoire de Belgique, waaraan Pirenne gedurende 35 jaar werkte. Hij verdedigde in dit zevendelig werk de opvatting dat het ontstaan van de Belgische Staat in 1830 het logische gevolg was van een historisch proces waarvan de

oorsprong opklom tot de 15de-eeuwse Bourgondische Nederlanden. Op die wijze probeerde hij de Belgische Staat een historische duiding te geven. Pirenne was hoogleraar aan de universiteit van Gent. Hij schreef talloze historische bijdragen en genoot wereldfaam.

In 1989 werd de vijftigste verjaardag gevierd van de Academia in Brussel en Rome. De viering in Brussel vond plaats op 25 mei 1989 in het Paleis der Academiën en in aanwezigheid van Zijne Koninklijke Hoogheid prins Albert.

De andere viering vond plaats in Rome op 20 november 1989 in aanwezigheid van hunne Majesteiten de Koning en de Koningin en van de President van de Italiaanse Republiek.

De originele medaillons van Franz Cumont, Pierre Bautier en Henri Pirenne bevinden zich, zoals al eerder vermeld, in de Academia Belgica, geplaatst tegen de muur van de bibliotheek. U kan ze daar ter plaatse gaan bewonderen.⁶

---

⁶ Academia Belgica, Via Omero 8 te I.00197 ROMA, fax. 00/39/96/3208361.
segretaria@academiabelgica.it of secretariaat te Brussel, Egmontstraat 5, 1000 Brussel.